

לכבוד

מר שמואל אבואב

מנכ"ל משרד החינוך

שבטי ישראל 34, ירושלים 91911

בטלפון: 073-3933040 ובפקס: 073-3933043

שלום רב,

דחוף!

הנדון: פגישת נציגי שירות הביטחון הכללי ומנכ"ל משרד החינוך בנושא תלמידים ערבים

בשם "וועדת המעקב לענייני החינוך הערבי", הריני לפנות אליכם בדרישה לקבל מידע אודות התערבות שירות הביטחון הכללי (להלן: "השב"כ") בנושאים הקשורים למערכת החינוך בחברה הערבית, והכל כפי שיפורט להלן:

1. בעקבות עתירת חופש מידע בעניין יומן הפגישות של מנכ"ל משרד החינוך, מר שמואל אבואב, אשר הגישה התנועה לחופש המידע, עלה כי ביום 24.11.2019 התקיימה פגישה בלשכת המנכ"ל (להלן: "הפגישה"), בנושא החברה הערבית, בנוכחות, בין היתר, שני אנשי שב"כ: שמיר וערן.
2. ביום 13.02.2020, פורסמה כתבה בנושא הפגישה באתר החדשות "Ynet". במסגרת הכתבה נכתב כי עלו בפגישה, בין היתר, נושאים כמו השתתפותם של תלמידים ערבים בתנועות ובארגוני נוער, ומניעת כניסת עובדי הוראה קיצוניים לבתי ספר.
3. להזכירכם כי ההתערבות של השב"כ במסגרת החינוך בחברה הערבית הינה פסולה, בלתי חוקית, בלתי סבירה. יודגש כי, השב"כ נטול סמכות כלשהי להתערב בחינוך הערבי, הרי אין מקור חוקי היוצר סמכות להתערבות כזאת.
4. יוער כי בשנת 2004, הוגשה עתירה בעניין דומה לבג"ץ מטעם ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים למערכת החינוך בישראל ומרכז עדאלה (ראה: בג"ץ 8193/04 **ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים בישראל ואח' נ' משרד החינוך ואח'**). העתירה נסובה סביב התערבות השב"כ בחינוך הערבי בכל האמור להליך מינויי מועמדים להוראה באמצעות תפקיד סגן ראש האגף לחינוך ערבי. כבר אז, התחיבה המדינה מול בית המשפט כי לא יהיו התערבויות לשב"כ בעניין מועמדים להוראה במערכת החינוך הערבית.

5. בנוסף, בינואר 2005 הגישה ועדת דוברת דו"ח מסכם לשרת החינוך, ובפרק הנוגע לחינוך הציבורי הערבי הומלץ, בין היתר ולאחר שמשרד החינוך הודיע על כוונתו לבטל את משרת סגן הממונה על החינוך הערבי, כי אף בעתיד לא יתקיים באגף לחינוך הערבי, או בשלוחה שלו, תפקיד דומה.
6. על פי כן, התערבות השב"כ בחברה הערבית מהווה הפרה להתחייבויות המדינה בפני בית המשפט העליון. למרות זאת, השב"כ אכן מצא את דרכו להתערבות הבלתי חוקית והפסולה, ונפגש עם מנכ"ל משרד החינוך ביום 24.11.2019, כפי שפורט לעיל.
7. התערבות השב"כ בחינוך בחברה הערבית כרוך באי חוקיות, מאחר וישנה מעורבות לשיקולים זרים שנועדה לתכלית לא ראויה. אנשי השב"כ אינם אנשי חינוך, ואין בינם ולבין תפקיד פדגוגי שום קשר, ותכלית התערבות זו אין בינה לבין תכלית החינוך דבר וחצי דבר.
8. התערבות כזאת מאוששת כי משרד החינוך תופס את החברה הערבית, לרבות במערכת החינוך, כאויב ואיום, דבר אשר מנוגד למטרות החינוך הממלכתי שמנויות בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953 (להלן: "חוק חינוך ממלכתי"). בין המטרות המרכזיות לחינוך המנויות בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי הינן מטרות לפתח את אישיות הילד והילדה, לבסס את ידיעתם ביצירה האנושית, לחזק את כוח השיפוט והביקורת ולהעניק שוויון הזדמנויות. מטרות אלה ותכליות חוק חינוך ממלכתי מתייתרות עם קיום התערבות של השב"כ. על כן, התערבות השב"כ מהווה פגיעה בזכות החוקתית של הילדים לחינוך.
9. מדובר בניסיון לפיקוח בלתי חוקי על עמדות ופעילויות של התלמידים וצוות ההוראה החינוכי באופן שיש בו ניסיון לדיכוי עמדות שאינן מתאימות לעמדות הפוליטיות של הממשלה. פיקוח כזה הוא לא לגיטימי כי הוא מוביל להכפפת עמדות פוליטיות מטעם הממשלה ובכך פוגע בחופש הביטוי של התלמידים ושל צוות ההוראה. כפיפות זו יוצרת אווירה של פחד, שליטה ושעתוקה של תרבות שתיקה, היינו יצירת סגר סביב מערכת החינוך הערבית ובפרט הצוות החינוכי האמון על חינוך תלמידים בבתי ספר ערביים, דבר המנוגד לערכים בסיסיים של חינוך חופשי ופתוח שמפתח את האוטונומיה האישית של הפרט. על כן, ישנה פגיעה קשה בתכליות החינוך המנויות בחוק.
10. השתתפות התלמידים הערביים בתנועות וארגוני נוער מהווה חלק אינטגרלי מהחינוך וממטרות החינוך לפי החוק, ופגיעה בה מהווה פגיעה בזכות לחינוך. בנוסף, ההתערבות בתלמידים הינה הפליה פסולה, המגיעה עד כדי השפלה ועל כן אף פוגעת בזכות החוקתית לכבוד.
- על היות זכות החינוך כזכות יסוד, נפנה לבג"ץ 1554/95 עמותת "שוחרי גיל"ת" נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד נ(3) 2, 24 (1996):
- "אכן, החינוך הוא מכשיר חברתי אשר לא ניתן להפריז בחשיבותו. מדובר באחת הפונקציות החשובות ביותר של הממשלה והמדינה. החינוך הוא חיוני לקיומו של משטר דמוקרטי חופשי, חי ומתפקד. הוא מהווה יסוד הכרחי למימוש העצמי של כל אדם. הוא חיוני להצלחתו ולשגשוגו של כל פרט ופרט. הוא חיוני לקיומה של חברה, שבה חיים ופועלים אנשים המשפרים את רווחתם ותורמים, בתוך כך, לרווחתה של הקהילה כולה."**
11. יצוין כי התערבות השב"כ בכניסת עובדי הוראה לבתי הספר מהווה פגיעה בחופש העיסוק ובזכותם החוקתית של המורים בעיסוק, אשר משוריינת בחוק יסוד: חופש העיסוק.

12. על כן, אנו דורשים לקבל פרוטוקול וואו סיכום של אותה הפגישה, ובנוסף אנו דורשים לקבל דיווח מפורט של כל הפגישות שבהם השב"כ היה מעורב, ואשר התקיימו במהלך 4 השנים שחלפו, תוכן, ופרוטוקול כל אחת מהן וואו סיכום פגישה. בנוסף לכך, אנו דורשים כי כל מעורבות של השב"כ בנושאים הקשורים במערכת החינוך בחברה הערבית תופסק לאלתר.

לטיפולכם הדחוף, נודה.

בכבוד רב,

איה חאג' עודה, עורכת-דין

העתק

1. ראש השב"כ מר נדב ארגמן – פקס: 02-6705555
2. היועץ המשפטי לממשלה מר עו"ד אביחי מנדלבלית – פקס: 02-6467001